

NOTAT

24. marts 2010

J.nr. 2010-0002508

JØP

Høringsnotat vedrørende Lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Meddelelsespligt ved længerevarende midlertidigt ophold i lande udenfor EU/EØS og Schweiz samt mulighed for øget kontrol med udbetaling af social pension)

Lovforslaget har været sendt til høring i:

Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Datatilsynet, Det Centrale Handicapråd, Finanstilsynet, Finansrådet, Foreningen af statsforvaltningsjurister, Ældre Sagen, Ældremobiliseringen, Socialchefforeningen, KL, Kommunernes Revision og Rigsrevisionen.

Pensionsstyrelsen har modtaget høringssvar fra:

Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Datatilsynet, Finanstilsynet, Finansrådet, BDO Kommunernes Revision, KL, Rigsrevisionen, Ældre Sagen, og Ældremobiliseringen.

De modtagne høringssvar er vedlagt.

Ved høringsfristens udløb var der ikke modtaget svar fra Center for Ligebehandling af handicappede, Foreningen af statsforvaltningsjurister og Socialchefforeningen.

Bemærkninger til lovforslaget:

1. Kommunernes Revision og Rigsrevisionen

Kommunernes Revision og Rigsrevisionen har ingen bemærkninger til lovforslaget.

2. Ældremobiliseringen

Ældremobiliseringen har fuld forståelse for ønsket om at øge kontrolmulighederne, men mener, at lovforslagets del om at indføre en meddelelsespligt om udenlandske indtægter for de fleste pensionisters vedkommende vil blive opfattet som chikane. Ældremobiliseringen ønsker ikke indført en meddelelsesordning, uanset hvilket land pensionisten rejser til.

Kommentar:

Lovforslaget har ikke til hensigt at genere pensionister, men skal forebygge misbrug og fejludbetalinger af social pension.

Det vurderes, at et begrænset antal pensionister rejser til lande uden for EU/ØES og Schweiz i mere end 2 måneder. Meddelelsespligten gælder ikke for rejser til lande inden for EU/ØES og Schweiz, idet en pensionist som udgangspunkt får udbetalt den fulde pension som hidtil, uanset opholdets varighed i disse lande.

Der henvises i øvrigt til kommentaren til Danske Handicaporganisationers høringssvar.

3. Ældresagen

Ældresagen er enig i, at misbrug af sociale ydelser skal forhindres, men mener at forslaget om meddelelsespligten er overflødig, og at der er tale om en mistænkeliggørelse af en stor befolkningsgruppe. Foreningen foreslår, at pensionisterne i stedet skal oplyses om pensionsmodtageres pligt til at oplyse om indkomst under midlertidige udlandsophold på den årlige pensionsmeddelelse.

Ældresagen mener, at der i lovforslaget mangler oplysninger om sammenhængen med de oplysninger, som skattemyndighederne indsamler og de oplysninger, som pensionister yderligere skal indberette til kommunerne og forholdet til skattelovgivningen i øvrigt. Ældresagen mener, at samarbejdet med SKAT om udveksling af oplysninger bør være tilstrækkeligt, og evt. at skattemyndighedernes adgang til kontrol udvides.

Ældresagen foreslår, at pensionsberegningen alene gøres afhængig af årets indkomst i stedet for omregning hver måned.

Herudover savnes en kobling til skattereglerne, fx at en person kan betragtes som hjemmehørende i Danmark efter skattereglerne, men ikke er det efter lov om social pension.

Herudover foreslås Ældresagen, at lovforslaget skal indeholde en regel om efterregulering af pensionsberegningen, hvis den oplyste indkomst er forkert.

Kommentar:

Forslaget om at indføre en meddelelsespligt har to formål:

Meddelelsespligten om udlandsophold over 2 måneder skal give kommunerne bedre muligheder for at dokumentere om betingelserne for at kræve tilbagebetaling af for meget udbetalt pension er til stede ved efterfølgende tilbagebetalingssager.

Herudover giver forslaget kommunerne bedre muligheder for at vejlede borgerne om betingelserne for at modtage pension ved længerevarende udlandsophold. Dette vil være med til at forebygge, at pensionister på grund af manglende kendskab til reglerne kommer i en situation, hvor pensionisten får sin pension reduce-

ret, uden pensionisten har haft mulighed for at tage højde for dette i sin rejseplanlægning og økonomiske dispositioner.

I forhold til overholdelse af pensionistens oplysningspligt om udenlandske indtægter vurderes det ikke at være tilstrækkeligt at oplyse om dette på den årlige pensionsmeddelelse. Derfor foreslås der indført en skærpet oplysningspligt i forhold til udenlandske indtægter ved længerevarende udlandsophold uden for EU/EØS og Schweiz.

Øgede kontrolbeføjelser til at indhente oplysninger om økonomiske forhold i sager, der udtages til stikprøvekontrol vil blandt andet give kommunerne bedre muligheder for at undersøge, om en pensionist har iagttaget sin oplysningspligt. Kommunerne får med forslaget alene adgang til at indhente nødvendige oplysninger, som kommunerne i dag ikke kan fremskaffe selv på anden vis fx via eIndkomstregistret eller via SKAT. Det er ikke alle nødvendige oplysninger om økonomiske forhold, der fremgår af SKAT's systemer, fx fordi borgeren eller arbejdsgiveren ikke har oplyst SKAT om indtægterne, herunder om indtægter fra udlandet.

Det er ikke hensigten med forslaget at foretage øvrige ændringer i forhold til omregning og efterregulering.

4. Danske Handicaporganisationer

Danske Handicaporganisationer mener, at forslaget vil medføre mere administrativt arbejde og mistænkeliggøre mennesker, der modtager social pension.

Ifølge Danske Handicaporganisationer krænker forslaget de grundlæggende rettigheder til frit at kunne bevæge sig tværs over landegrænser.

Danske Handicaporganisationer mener herudover, at det er diskriminerende, at kun pensionister skal udsættes for stikprøvekontrol. Stikprøvekontrollen foreslås derfor at gælde alle danskere.

Kommentar:

Forslaget om at indføre en meddelelsespligt skal blandt andet være med til at sikre, at pensionisterne har den fornødne viden om, at mere end rent midlertidige ophold i lande uden for EU, EØS og Schweiz kan medføre, at pensionisterne får udbetalt for meget i pension. Forslaget forhindrer ikke pensionister i at bevæge sig over landegrænse, men tydeliggør de gældende regler for modtagelse af pension i udlandet.

5. Dansk Socialrådgiverforening

Dansk Socialrådgiverforening mener, at det vil medføre merarbejde for kommunerne at administrere de nye regler i forhold til information af borgerne og opfølgning i sager, hvor borgerne ikke overholder fristerne for tilbagemelding vedrørende længerevarende udlandsophold. Foreningen opfordrer til, at der bliver foretaget en cost/benefit analyse af effekten af forslaget.

Dansk Socialrådgiverforening ønsker oplyst, hvordan meddelelsespligten ved hjemkomsten skal gennemføres og mener, at kun personligt fremmøde vil sikre, at der er garanti for, at borgeren opholder sig i Danmark. Et krav om personligt

fremmøde vil på den anden side skabe besvær for borgerne. Foreningen opfordrer til, at kommunerne udnytter mulighederne for at se borgerens pas, hvis der er en begrundet mistanke om bedrageri.

Dansk Socialrådgiverforening foreslår, at der kun gives meddelelse om midlertidige udlandsophold, der strækker sig ud over 3 måneder, da man i mange lande kun lovligt kan opholde sig i op til 3 måneder.

Foreningen mener, at det er etisk uacceptabelt at foretage stikprøvekontrol, og at borgerne skal have besked på forhånd om kontrollen, således at borgeren får mulighed for at blive opmærksom på den nye lovgivning og selv får mulighed for at frembringe oplysninger.

Kommentar:

Der henvises til bemærkningerne til Ældresagens høringssvar.

Der er ikke i lovforslaget stillet formkrav til pensionistens meddelelsespligt ved hjemkomsten. Urigtige oplysninger om hjemkomsttidspunkt, der fx afgives telefonisk, vil kunne indgå i en eventuel senere sag om tilbagebetaling, hvor kommunen kan bede borgeren om at dokumentere det faktiske hjemkomsttidspunkt. Er der i en sag divergerende oplysninger om hjemkomsttidspunkt, kan dette indgå i vurderingen af, om borgeren har været i ond tro med hensyn til at modtage pension på et uberettiget grundlag.

Mulighederne for efterfølgende at tjekke pensionistens pas, vil ikke give kommunen lejlighed til at vejlede om pensionslovens bopælsbetingelser mv.

Kommunerne kan kun iværksætte en stikprøvekontrol efter, at pensionisten er blevet gjort opmærksom på den nye kontrolmulighed, fx i den førstkommende pensionsmeddelelse. Kommunerne kan herudover kun kontrollere oplysninger om økonomiske forhold, som vedrører perioden efter, at lovforslaget er trådt i kraft. Kommunen kan således ikke kontrollere borgeren økonomiske forhold, der er fremkommet i tiden før lovens ikrafttræden.

6. KL

KL mener, at forslaget om at indføre en meddelelsespligt vil medføre et administrativt merarbejde for kommunerne. KL ønsker desuden præciseret snitfladen mellem kommunernes og Pensionsstyrelsens kompetence til at kræve for meget udbetalt pension tilbagebetalt, hvis borgerens anses for at have bopæl i udlandet.

KL mener, at forslaget strider mod bestemmelsen i pensionsloven om et fradragsbeløb på 30.000 kr. for indtægter ved personligt arbejde.

KL oplyser, at kommunerne ikke har oplysninger om pensionistens aktuelle bankkonti ud over Nemkontoen. KL foreslår derfor, som alternativ til bestemmelsen om at kunne indhente oplysninger uden samtykke fra pengeinstitutter til brug for stikprøvekontrol, at pengeinstitutterne oplyser det gennemsnitlige indestående i året pr. 31. december. KL foreslås desuden, at det afklares, om kommunerne med forslaget skal anmode samtlige pengeinstitutter om kontoudtog på den personkreds, som kommunen udvælger til stikprøvekontrol.

KL ønsker desuden fastslået, hvornår kommunerne har pligt til at orientere pensionisterne om meddelelsespligten og de nye kontrolmuligheder.

Kommentar:

Lovforslaget ændrer ikke ved henholdsvis kommunernes og Pensionsstyrelsens kompetence i sager om social pension. Det er den kommune, der hidtil har udbetalt pensionen, som skal træffe afgørelse om, hvorvidt en borger efter pensionslovene skal anses for at have fast bopæl i udlandet. Vurderer kommunen, at dette er tilfældet, sender kommunen sagen videre til Pensionsstyrelsen, der har ansvaret for at administrere pension til personer med bopæl uden for Danmark. Det er kommunen, som skal vurdere, om der er grundlag for at påbegynde en tilbagebetalings sag, og som skal træffe afgørelse om, hvorvidt kommunen kan kræve tilbagebetaling af den del af pensionen, som borgeren uberettiget har modtaget efter den dato, hvor borgeren anses for at have fast bopæl uden for Danmark.

Udenlandske indtægter ved personligt arbejde har også indflydelse på folkepensionens grundbeløb. Derfor er forslaget om den skærpede meddelelsespligt formuleret bredt, så den ikke tager højde for særlige beregningsregler i forhold til fx pensionstillæg, personlige tillæg og helbredstillæg, hvor der gælder et særligt fradragbeløb på 30.000 kr.

Der tænkes ikke med forslaget indført en generel indberetningspligt om indestående i konti fra samtlige pengeinstitutter i Danmark til kommunerne.

Borgere, der ansøger om pension, kan få vejledning om meddelelsespligten og muligheden for at fortage stikprøvekontrol i forbindelse med pensionsansøgningen jf. den gældende bestemmelse om kommunens oplysningspligt over for borgeren i retssikkerhedslovens § 12. For de borgere, der allerede er tilkendt folkepension eller førtidspension, kan kommunen gøre opmærksom på meddelelsespligten ved førstkommende lejlighed, fx i de pensionsmeddelelser, der løbende bliver sendt ud til samtlige førtids- og folkepensionister.

7. Finansrådet

Finansrådet mener, at kommunerne som udgangspunkt kun kan få udleveret oplysninger fra pengeinstitutterne, hvis der foreligger en retskendelse, uanset om der foreligger en hjemmel til at kunne indhente oplysninger fra pengeinstitutter uden samtykke fra borgeren, i sager, der udtages til stikprøvekontrol.

Finansrådet finder det i øvrigt retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at der ikke skal foreligge en konkret mistanke, før kommunerne kan indhente oplysningerne.

Kommentar:

Det er i dag ikke et krav, at der skal foreligge en retskendelse, som betingelse for at kunne fravige reglerne om tavshedspligt i lov om finansiel virksomhed, der regulerer pengeinstitutternes muligheder for at udlevere oplysninger om kunderne.

Finanstilsynet har oplyst, at den foreslåede bestemmelse i retssikkerhedslovens § 11, stk. 3, udgør en tilstrækkelig hjemmel til at fravige reglerne i lov om finansiel virksomhed.

8. Datatilsynet

Datatilsynet vurderer, at forslaget om at kunne indhente oplysninger til brug for stikprøvekontrol er indgribende, men skønnes at ligge inden for rammerne af EU's databeskyttelsesdirektiv.

Kommentar:

Det er forudsat i lovforslaget, at kommunerne administrerer adgangen til at foretage stikprøvekontrol i overensstemmelse med de retssikkerhedsgarantier, der følger af persondataloven og anden lovgivning, fx retssikkerhedsloven. Pensionisterne skal for eksempel informeres om muligheden for, at der bliver foretaget stikprøvekontrol.

Borgere, der ansøger om pension, kan få oplysninger om den nye kontrolmulighed i forbindelse med pensionsansøgningen efter bestemmelsen i retssikkerhedsloven om kommunens oplysningspligt over for borgeren. For de borgere, der allerede er tilkendt folkepension eller førtidspension, kan kommunen gøre opmærksom på meddelelsespligten og den nye kontrolmulighed ved førstkommende lejlighed, fx i de pensionsmeddelelser, der løbende sendes til samtlige førtids- og folkepensionister.

Det forudsættes i øvrigt, at kommunerne kun lader kontrolordningen tage sigte på at undersøge oplysninger om økonomiske forhold, der er afgivet og vedrører perioden efter lovforslagets ikrafttræden.

Kommunerne vil blive informeret om de nye regler, herunder særligt hvilke retssikkerhedsgarantier, der skal iagttages i forbindelse med kontrollen.

9. Dansk Arbejdsgiverforening

Dansk arbejdsgiver mener at lovforslaget har administrative konsekvenser for erhvervslivet, da arbejdsgiverne efter kontrolbestemmelsen skal udlevere oplysninger til stikprøvekontrollerne.

Kommentar:

Forslaget har været forelagt Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR). CKR har vurderet, at forslaget ikke har administrative konsekvenser for erhvervslivet.

10. Finanstilsynet

Finanstilsynet vurderer, at lovforslaget vil sikre, at pengeinstitutter kan udlevere oplysningerne til kommunalbestyrelsen uden at bryde deres tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed.